

Микола МАКАРЕВИЧ (1940–2018 рр.),
*перший заступник Міністра
закордонних справ України (1989–1994 рр.),
Надзвичайний і Повноважний Посол*

ПОДЯКА АЛЬМА-МАТЕР

Я закінчив міжнародно-правове відділення юридичного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка 1966 року. Це був перший випуск фахівців міжнародного права в університеті. В моїй пам'яті назавжди закарбувалася ця подія. Наприкінці травня відбулося урочисте вручення дипломів. В актовій залі, на бульварі Тараса Шевченка, 14, дипломи вручав ректор університету академік Іван Швець. Напутні слова виголосили декан юридичного факультету професор Павло Заворотько й завідувач кафедри міжнародного права професор Ігор Лукашук. Отже, ми, дванадцять випускників, одержали дипломи юриста, фахівця з міжнародного права. Група в нас була невелика — десять студентів із країн Азії та Африки і п'ять українців. Іноземці були з Алжиру, Індонезії, Малі, Південної Родезії (нині — Зімбабве. — *Ред.*), Сомалі, Танзанії. Троє з наших студентів-українців, не захистивши дипломів, поїхали на рік перекладачами в Індію на будівництво металургійного комбінату.

В Україні тоді було зовсім мало установ, де могли б застосувати свої знання дипломовані фахівці такої професії. Міністерство закордонних справ не мало вакансій, та й воно було невеличке. Залишалися апарат Уповноваженого Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР, Інюрколегія, відділ ЦК КП України, міжнародні відділи чи окремі посади в деяких міністерствах та обласних радах.

Зовсім недовго, кілька місяців, я працював у Київському обкомі комсомолу, а із жовтня 1966 року до 2006 року — у системі Міністерства закордонних справ. Спершу обіймав посаду аташе протокольно-консульського відділу, затим набував досвіду у відділах преси, міжнародних організацій, міжнародних економічних організацій, генеральному секретаріаті,

консульському відділі, а 1989 року був призначений першим заступником Міністра закордонних справ УРСР. Працював у Постійному представництві України при ООН у Нью-Йорку, Постійному представництві СРСР при міжнародних організаціях у Відні, а з 1994 року — Надзвичайним і Повноважним Послом України в Австрії та одночасно Постійним представником України при міжнародних організаціях у Відні.

Те, що найбільше тримається в пам'яті, — це численні зустрічі із цікавими людьми, які живуть в Україні або за її межами.

У радянські часи так склалося, що до кожної української делегації на сесію Генеральної Асамблеї ООН прилучали представника Співки письменників України. Мені пощастило працювати разом із Олесем Гончарем, Борисом Олійником, Павлом Загребельним, Юрієм Мушкетиком, Ростиславом Братунем, Миколою Вінграновським, Романом Іваничуком, Романом Лубківським, Романом Федорівим. Це справжні інженери людських душ. Як правило, вони працювали в Четвертому (антиколоніальному) і Спеціальному політичному комітетах, а також на пленумах Генеральної Асамблеї ООН. Ми, дипломати, всіляко допомагали їм опанувувати той чи інший предмет обговорення, сприяли якомога глибше увійти в американське суспільне середовище.

Із професійного погляду було надзвичайно цікаво працювати у Відні. Перший раз я побував у цьому європейському місті 1968 року на Міжнародній конференції з права міжнародних договорів і закохався в нього на все життя. Окрім того, це місто — школа багатосторонньої дипломатії. Майже п'ять років я працював тут Постійним представником України при міжнародних організаціях. А це — МАГАТЕ, ЮНІДО, Відділення ООН, Вассенаарські домовленості, ОБСЄ, консультативний комітет Договору про відкрите небо, консультативний комітет Договору про скорочення збройних сил у Європі.

Щодо МАГАТЕ, то чільне місце в роботі організації відведено Чорнобильській трагедії. Дипломати представництва й численні делегації спеціалістів з України робили й роблять усе можливе, щоб розширити і зміцнити міжнародну співпрацю із цієї проблематики, яка тримає в напруженні все людство. Я вважаю, що організованість і чіткість у роботі МАГАТЕ є прикладом для інших міжнародних організацій.

Мені сподобалася двостороння дипломатія. Коли я був Надзвичайним і Повноважним Послом України в Австрійській Республіці, партнерські відносини встановили Львівська область і земля Штирія, Закарпатська область і земля Бургенланд, Чернівецька область і земля Каринтія, міста Відень, Запоріжжя й Лінц. У Відні поставили пам'ятник Іванові Франку, в Ебанзее — пам'ятник на честь українців, що загинули в концентраційному таборі під час Другої світової війни, пам'ятні дошки на будинках, де жили

й працювали Михайло Грушевський, Леся Українка, Іван Пулюй, Іван Нечуй-Левицький, Лесь Курбас, а також на місці колишнього аеродрому, де 1918 року вперше злетів поштовий літак за маршрутом Відень — Київ — Відень.

Із 1999 року до листопада 2005 року з величезним задоволенням я представляв Україну в Естонській Республіці. Ця невеличка держава на березі Фінської затоки має своє обличчя, свій голос, що потужно звучить в Європі. Естонія, країна з високими технологіями, високим рівнем комп'ютеризації, відмінними показниками в економіці, як порівняти з іншими країнами колишнього Радянського Союзу, сьогодні вже є членом НАТО та ЄС.

Слід зазначити, що в студентському місті Тарту встановлено дві пам'ятні мармурові дошки. Перша — на будинку, в якому Леся Українка 1900 року гостювала у свого брата Михайла Косача; друга — на будівлі, де 1898 року було створено перше українське студентське товариство при Тартуському університеті. А на великому валуні поблизу м. Виру викарбовано пам'ятний напис на честь подружжя Ряппо, які переклали українською мовою естонський народний епос «Калевіпоег».

Таким є мій життєвий шлях, починаючи з Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Вдячний за кожну зустріч і можливість, яких би не було без моєї альма-матер.

Mykola MAKAREVYCH (1940–2018),
First Deputy Minister for Foreign Affairs of Ukraine (1989–94),
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary

THE GRATITUDE TO ALMA MATER

Abstract. Mykola Makarevych graduated from the International Law Department of the Law Faculty of Taras Shevchenko State University of Kyiv in 1966, becoming part of the first cohort of international law specialists. At that time, few institutions provided opportunities to apply this knowledge. Therefore, after a brief stint at the Kyiv Komsomol Committee, he started his career in the Ministry of Foreign Affairs. He worked in different positions in various organisations, including as an Attache of the Protocol-Consular Department, Deputy Minister of Foreign Affairs for the Ukrainian SSR, at the Permanent Mission of Ukraine to the UN, as an Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to Austria and Estonia, and as a Permanent Representative of Ukraine to international organisations in Vienna.

Mykola Makarevych's memories encompass his rich professional journey and numerous encounters with prominent personalities. Most vividly remembered are the meetings with members of the National Writers' Union of Ukraine who participated in sessions of the UN General Assembly. He had the honour of working with such distinguished writers as Oles Honchar, Borys Oliinyk, Pavlo Zahrebelnyi, Yurii Mushketyk, Rostyslav Bratun, Mykola Vinhranovskyi, Roman Ivanychuk, Roman Lubkivskyi, and Roman Fedoriv, assisting them in adapting to American society.

Makarevych fondly recalled his work in Vienna, where he served as Permanent Representative of Ukraine to international organisations such as the IAEA, UNIDO, UN Office, Wassenaar Arrangement, OSCE, Advisory Committee of the Treaty on Open Skies, and Advisory Committee of the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe.

As Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to Austria, he developed bilateral relations between the regions of Ukraine and Austria, contributing to the installation of monuments and plaques for prominent Ukrainians. Furthermore, he actively worked on honouring Ukrainian–Estonian cultural ties in Estonia.

Mykola Makarevych expressed sincere gratitude to his alma mater — Taras Shevchenko State University of Kyiv, which marked the beginning of his successful life path and provided numerous opportunities.

Keywords: International Law Department, Ministry of Foreign Affairs, Attache, Deputy Minister, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary, Permanent Representative, Writers' Union of Ukraine, UN General Assembly, IAEA, UNIDO, OSCE, Austria, Estonia.